

נר מנחם הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת בראשית תשפ"ג | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

ממועדי תשרי לשבת בראשית

בעוד הטעם הנפלא של המועדים עדיין בפנינו ונפשנו – ובטרם נבוסס בביצת המדמנה הפוליטית, הבה נאחז בעוגן הרוחני הנפלא שנתן לנו בורא עולם.

בתוך כל חיי העולם הזה – ניתנה לנו מתנת השבת, ככל שנשכיל לינוק ממנה – ולהקרין על ימות השבוע נעלה את הרמה הרוחנית לנו, ונמשיך לטעום את הטעם המרומם של המועדים.

עוד נוכל לשאוב מהשבת את מה שלא הצלחנו לקבל אפילו מיום הכיפורים, ועל כך אנו רוצים לייחד את השורות הבאות.

מוחלים לו

במסכת שבת דף קי"ח אמרו חכמינו 'כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו'. מימרא זו עוררה דיונים רבים.

ממה נפשך: אם מדובר באדם שלא עשה תשובה והוא עדיין עובד עבודה זרה, הרי שהוא נחשב למומר, ושמירת השבת אינה מועילה לו מאומה. ואם מדובר באדם שעשה תשובה, הרי שהתשובה כשלעצמה מכפרת על חטאיו, כמבואר ברמב"ם (פרק א מהלכות תשובה), וזאת לכאורה מבלי להזדקק לזכות שמירת השבת?

כתב על כך אחד מגדולי מפרשי השולחן ערוך - ה"ט"ז (או"ח סי' א') שדברי הגמרא נסובים על חייבי כריתות ומיתות בית דין, שאינם מתכפרים בעשיית תשובה, אלא תשובה תולה ויסורים מכפרים, **והידשה הגמרא כי אם הם שומרים שבת כהלכתו, שוב אין הם זקוקים ליסורים אלא תשובתם מכפרת!**

הוה אומר, יתכן שאדם עבר את יום כיפור וגם עשה תשובה אבל עדיין אין לו כפרה מוחלטת, כי ישנם חטאים שהפגם שלהם חמור מאד והוא צריך תיקון וזיכוך.

אולם שמירת שבת כהלכתו – מזככת את הנפש וחוסכת את תהליך היסורים!

כמובן לא מדובר כאן בשמירת שבת סתמית, אלא על שמירה כהלכתה, הלכות שבת רבות הן ומורכבות, ישנם תלמידי חכמים שעסקו שנים רבות רק בליבון הלכות שבת, וגם כל יהודי הרוצה לדעתן כראוי צריך להשקיע בכך לימוד רציני, ובנוסף שימת לב מתמדת על כל אשר הוא עושה.

אולם התמורה היא מעל ומעבר, אפילו אם הוא עובד עבודה זרה חלילה בעברו, מוחלים לו ללא יסורים!

הסגולה בדרך הקלה

כנראה כדי לזכות בסגולה זו אולי ביתר קלות – מצאנו לרבים מגדולי ישראל כבר בדורות הקודמים שהמליצו כסגולה להקדים את זמן קבלת שבת, יש בכך תוספת זהירות והרחקה מגלישה לזמנים גבוליים, וגם נקודה נוספת.

המילה 'שמירה' בלשון הקודש משמשת גם כ'ציפיה' כמו שנאמר ביוסף אודות חלומותיו 'ואביו שמר את הדבר' וכדברי רש"י שם. על יסוד פירוש זה כותב האור החיים הקדוש גם במשמעות 'ושמרו בני ישראל את השבת' – שהמשמעות כוללת גם ציפיה.

והלכה פסוקה היא ברמב"ם כי צריך אדם להיות יושב ומיחל להקבלת שבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך, כמו שכתב בהלכות שבת פרק ל'.

כך ניתן להבין גם את התפילה 'ישמחו במלכותך שומרי שבת' – ולכאורה שמירה שהיא הזהירות וההרחקה מאיסורים אכן מהווה ביטוי להכרת המלכות, אבל מדוע היא מתייחסת לשמחה במלכות?

אמנם כאשר נפרש 'שומרי שבת' כ'מצפים לשבת' זהו אכן ביטוי לשמחה במלכות ה' המגיעה ומתגלה במיוחד ביום השבת. זוהי הציפיה לקראת המלך עליה מדבר הרמב"ם.

ומכאן גם ניתן להבין כי השמחה במלכות ה' הינה מסוגלת במיוחד לכפרת עוונות, כי היא סותרת את עיקר הקיטרוג על האדם! והיא מורה שאמיתת רצונו היא לעשות רצון השם!

וקצת אקטואליה

אנו עומדים לפני הכרעות פוליטיות במדינת ישראל, כשבין הבולטות שבהן היא המלחמה על הפרהסיה הציבורית של שמירת השבת. המלחמה למען תחבורה ציבורית (ופתיחת מסחר בשבת) – נעשית כמובן מטעמי פופוליזם – אבל היא כמעט מסמך אחרון בפרהסיה הציבורית שנשמרה בדרך כלל במדינת ישראל.

הבחירות לא תקבענה כמה פרנסה תהיה לנו, כי את תקציב החד פעמי ואולי אפילו את השתיה המתייקרת גזרו לנו משמים בהתאם לעלויות שלהן (ולא נכנס להיבט הבריאותי שהוא כמובן שיקול בפני עצמו, וכל הכבוד לרב ליצמן שעזר לנו לשים לב לכך) – אבל הצביון האמוני והמסורתי של מדינת ישראל מוטל עלינו – זו חובתנו לדאוג שלא ימשך הכירסום בסטטוס קוו, שלא תשתכח השבת מהעם היושב בציון...

השבת היא הדגל, והמחלל שבת בפרהסיה קרוב לכך שהוא יוצא מכלל ישראל. זו לא הדאגה הפרטית שלנו ולא הדאגה לכיס שלנו, אבל הקיטרוג שהתדרדרות כזו מעורר פוגע גם בנו - במיוחד אם הוא נובע מאדישות שלנו.

הבה נתחזק ב'שמירת שבת' בכל היבטיה, גם בלימוד ודקדוק ההלכה וגם בציפיה לקראת בואה כשאנו כבר מוכנים, ונזכה לאור הגדול שיאיר עלינו ועל כל ישראל.

את המילה והפירוש

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד